

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

НАКАЗ

24.12.2010 м. Київ № 3290/5

Про затвердження Концепції реформування органів нотаріату в Україні

З метою сприяння становленню цілісного підходу до визначення функцій нотаріату та побудови чіткої структури нотаріальних органів для надання населенню послуг правового та нотаріального характеру у відповідності до міжнародних стандартів, а також поступового і системного реформування українського нотаріату як інституту позасудового захисту цивільних прав фізичних та юридичних осіб

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Концепцію реформування органів нотаріату (далі – Концепція) (додається).

2. Департаменту нотаріату, фінансового моніторингу юридичних послуг та реєстрації адвокатських об'єднань (Чижмарь К. І.):

2.1. Вжити відповідних заходів до реалізації Концепції.

2.2. Довести цей наказ до відома начальників Головного управління юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, головних управлінь юстиції в областях, містах Києві та Севастополі.

3. Начальникам Головного управління юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, головних управлінь юстиції в областях, містах Києві та Севастополі:

3.1. Забезпечити в межах компетенції належну реалізацію Концепції.

3.2. Довести цей наказ до відома нотаріусів.

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Єфіменка А. В.

Міністр

Олександр Лавринович

КОНЦЕПЦІЯ реформування органів нотаріату в Україні

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Концепція реформування органів нотаріату (далі – Концепція) визначає сучасний стан інституту нотаріату, цілі, пріоритетні завдання та стратегічні напрями, окреслює механізми її реалізації та очікувані результати.

Метою Концепції є сприяння становленню цілісного підходу до визначення функцій нотаріату та побудови чіткої структури нотаріальних органів з метою надання населенню послуг правового та нотаріального характеру у відповідності до міжнародних стандартів, а також поступового і системного реформування українського нотаріату, як інституту позасудового захисту цивільних прав громадян.

Реформування галузі зумовлено наступними факторами:

1. Невизначеністю статусу нотаріальних органів, зокрема, державних нотаріальних контор, приватних нотаріусів, державного нотаріального архіву.
2. Необхідністю встановлення критеріїв для оптимального забезпечення населення нотаріальними послугами та надмірною концентрацією надання нотаріальних послуг в столиці України – м. Києві та обласних центрах.
3. Відсутністю правової бази, яка б давала можливість нотаріусу як представнику державної публічної влади мати чітко визначені процесуальні права та обов'язки.
4. Відсутністю законодавчо закріплених морально-етичних та професійних правил поведінки у нотаріальній діяльності, системи цінностей.
5. Законодавчою неврегульованістю пенсійного, соціального забезпечення нотаріусів України та системи оподаткування доходів нотаріуса.
6. Відсутністю єдиного підходу щодо оплати за надання нотаріусами послуг, які не пов'язані з учиненням нотаріальних дій.
7. Відсутністю комплексної програми стажування осіб, які мають намір займатися нотаріальною діяльністю, яка передбачала б не лише навчальний процес з питань нотаріату, але й елементи практики, психології, етики, деонтології, логіки, конфліктології, норм процесуального права тощо.
8. Відсутністю комплексної програми підвищення кваліфікації осіб, які вчиняють нотаріальні дії, в тому числі посадових осіб органів місцевого самоврядування тощо.
9. Колізією нормативно-правових актів, що регулюють діяльність нотаріату.
10. Величезною кількістю підзаконних нормативно-правових актів, які часто суперечать один одному (Інструкції, Положення, Порядки).
11. Відсутністю професійної нотаріальної палати та невизначеністю її статусу.

ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ

З метою забезпечення реалізації Концепції першочергово проводиться аналіз нормативної бази у сфері нотаріату, ініціюється внесення відповідних змін і доповнень до діючого законодавства, запроваджується прийняття інших нормативних актів, які сприятимуть регулюванню процесу реформування органів нотаріату, створення механізму захисту інтересів трудового колективу державної нотаріальної контори та

державного нотаріального архіву при переході до єдиного нотаріату, законодавче закріплення соціальних прав та врегулювання пенсійного забезпечення нотаріуса.

Серед першочергових заходів, які ставить перед собою дана Концепція, є:

1) розробка та прийняття Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, посадовими особами виконавчих комітетів органів місцевого самоврядування, консульськими установами;

2) вжиття заходів щодо зменшення кількості підзаконних нормативно-правових актів, які регулюють питання діловодства, архівної справи, ведення реєстрів для реєстрації нотаріальних дій та їх узгодженості між собою.

3) визначення критеріїв для оптимального забезпечення населення нотаріальними послугами;

4) розроблення та затвердження Порядку підвищення кваліфікації кадрів, які працюють у сфері нотаріату;

5) вжиття заходів щодо створення галузевого нотаріального архіву при Міністерстві юстиції України.

З метою збереження єдності регулювання організації нотаріальної діяльності та порядку її здійснення наступним кроком у реалізації Концепції є підготовка проекту Закону України «Про нотаріат та організацію нотаріальної діяльності в Україні», прийняття якого забезпечило б належне функціонування реформованого нотаріату.

Для наступного забезпечення функціонування перетвореної системи, дана Концепція передбачає наступні кроки:

1. Створення Академії нотаріату як учбового закладу для підготовки фахівців у сфері нотаріату.

2. Унесення до класифікатора галузей права змін щодо виділення окремої галузі – нотаріального процесу.

3. Приведення у відповідність підзаконних нормативно-правових актів з діючого законодавства.

4. Підготовка та прийняття на законодавчому рівні кодексу професійної етики нотаріуса.

5. Створення професійної самоврядної організації нотаріусів.

ТЕРМІНИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ

Для реформування органів нотаріату встановлюється перехідний період, упродовж якого відбуватиметься поступовий перехід до єдиного нотаріату. Загалом реалізація положень Концепції буде здійснюватися в декілька етапів і процес реформування триватиме приблизно 5 років.

Першим етапом є затвердження протягом 2010 року Концепції як основної програми для проведення реформування.

Другим етапом є розробка, обговорення та прийняття протягом 2010-2012 років базових законів.

Третім етапом запровадження положень Концепції, протягом 2012-2015 років є створення професійної організації нотаріусів України та становлення професійного самоврядування.

**Директор Департаменту нотаріату,
фінансового моніторингу юридичних
послуг та реєстрації адвокатських об'єднань**

К.І. Чижмарь